

Zorg-zzp'ers willen duidelijkheid over arbeidstoekomst.

Nu de overheid wil gaan handhaven op schijnzelfstandigheid zitten zzp'ers in de zorg, hun opdrachtgevers en bemiddelaars met veel vragen en zorgen, blijkt op een informatiebijeenkomst in Utrecht. Met slechts een kleine drie maanden te gaan voordat de Belastingdienst weer actief gaat optreden tegen schijnzelfstandigheid, willen zij weten hoe het precies zit met de Wet deregulering beoordeling arbeidsrelaties (DBA).

Zzp'ers in de zorg: 'Vakkrachten hebben geen andere keuze dan loondienst'.

Nu de overheid wil gaan handhaven op schijnzelfstandigheid zitten zzp'ers in de zorg, hun opdrachtgevers en bemiddelaars met veel vragen en zorgen, blijkt op een informatiebijeenkomst in Utrecht.

'Na tien jaar presentaties geven, trekken we eindelijk volle zalen', grapt Ralph Jan van der Ham, arbeidsrechtsspecialist bij advocatenkantoor Holla Legal & Tax. Het congreszaaltje boven het Utrechtse Centraal Station zit inderdaad ramvol met een kleine honderd zorg-zzp'ers, bemiddelaars en instellingen.

Met slechts een kleine drie maanden te gaan voordat de Belastingdienst weer actief gaat optreden tegen schijnzelfstandigheid, willen zij weten hoe het precies zit met de Wet deregulering beoordeling arbeidsrelaties (DBA). Die werd in 2016 ingevoerd om schijnzelfstandigheid tegen te gaan door opdrachtgevers voortaan ook aansprakelijk te stellen voor zzp'ers in verkapte loondienst.

Maar de wet leidde tot zoveel onduidelijkheid, dat handhaving nog datzelfde jaar werd opgeschort. In de jaren die volgden, verschrompelde de belangstelling voor de werking van de wet. En groeide het aantal zelfstandigen zonder personeel door.

'Tien jaar geleden was een op de veertien werkenden zzp'er', weet Van der Ham. 'Inmiddels is dat zo'n een op de zeven.' Met ruim 1,6 miljoen zzp'ers telt Nederland beduidend meer zelfstandigen dan omringende landen, wat ook aanleiding is geweest voor Brussel om aan de bel te trekken. 'Wij kijken behoorlijk af op dat vlak.'

KERSTBORREL.

Tot zover het waarom, Van der Ham wil vooral meer weten over het hoe en het hoeveel. Hoe moet een arbeidsrelatie eruitzien om wél als zelfstandige te kunnen worden aangemerkt? En welk financieel risico loop je als het niet blijkt te kloppen? Naast Van der Ham staan een specialist zorgwetgeving en een fiscalist de zaal te woord.

Hoe meer unieke kennis je hebt en hoe meer je bent gespecialiseerd, hoe waarschijnlijker het is dat je wordt geacht te werken als zelfstandige, geeft Van der Ham als vuistregel. Maar, waarschuwt hij, 'het is geen wiskundige formule. Het blijft een holistische weging'.

Voor de verpleegkundige of de thuiszorgmedewerker die als zzp'er door wil, is er slecht nieuws. Bijna per definitie zijn ze werknemers, omdat zij onder gezag werken. Lees: instructies moeten opvolgen, zegt Van der Ham. 'Ja, opdrachtnemers krijgen ook instructies over hoe het resultaat eruit moet komen te zien, maar die zijn meer algemeen. "Leg de patiënt aan het infuus", valt daar niet onder.'

Bovendien zijn zorgmedewerkers in een instelling 'ingebed'. Ze dragen bij aan de kernactiviteit en zijn niet eindverantwoordelijk, al kunnen ze aansprakelijk worden gesteld bij grove nalatigheid. Niet zelden stemmen zij ondanks hun zzp-schap hun vakanties af met collega's en doen ze mee aan de kerstborrel, zegt de advocaat. Dergelijke indicaties wijzen op een dienstbetrekking.

Verrassend zou dit allemaal niet moeten zijn voor de pakweg 130.000 zzp'ers die nu in de zorgsector aan het werk zijn, vindt fiscaal specialist Boris Emmerig. 'In 2016 stelde de Belastingdienst al vast dat intramurale zorg zich "niet of minder" leent voor het werken buiten dienstbetrekking.'

Het argument van sommige zorgzzp'ers dat zij vaak zelf de regie moeten nemen — en dus niet onder gezag werken — is door de rechter afgewezen, zegt Emmerig. 'Het Hof Arnhem-Leeuwarden vonniste vorig jaar juni dat het hebben van een grote mate van professionele autonomie niet afdoet aan de instructiebevoegdheid van de zorginstelling. Dat was volgens het hof "inherent aan de aard van de werkzaamheden" en de "specifieke bekwaamheden" van de werkende.'

En wat als je zorg levert vanuit je eigen bv, wil een van de aanwezigen weten: 'Wij zijn een zelfstandig behandelcentrum en hebben meerdere artsen rondlopen die via een bv werken.' Ook zij hebben de schijn tegen, oordeelt Emmerig. 'Wezen gaat voor schijn, stelt de fiscus.'

Ook al schuif je er een bv tussen, dan kan de arbeidsrelatie nog steeds worden gekwalificeerd als werken in loondienst.' Hetzelfde geldt voor de coöperaties waarin zzp'ers samenwerken: 'fiscaal lost het niet per se iets op.'

Op aandringen van de Tweede Kamer belooft de Belastingdienst een 'zachte landing' wanneer de handhaving volgend jaar wordt hervat. In eerste instantie letten inspecteurs op opdrachtgevers en komen er geen boetes op het in dienst hebben van schijnzelfstandigen. Naheffing van niet-betaalde loonbelasting zal niet verder teruggaan dan tot 1 januari 2025, maar ook dan kan de rekening fors oplopen, waarschuwt Emmerig.

Volgens de wet mag de fiscus tot vijf jaar terug niet-betaalde belastingen terughalen, dus een bedrijf dat in 2030 een controlebezoek krijgt dat schijnzelfstandigheid vaststelt, zal het volle pond moeten betalen. Dat gaat dan tegen het gebruikelijke tarief, plus de niet-betaalde premies voor werknemersverzekeringen.

ZORG VERLATEN.

Zorginstellingen tellen hun knopen, vertelt een bemiddelaar na afloop op de borrel van de bijeenkomst. 'Opdrachtgevers zijn veel voorzichtiger geworden, vooral in het westen en de

Randstad', zegt hij. Zijn organisatie beraadt zich op de nieuwe situatie en benadert klanten die mogelijk risico lopen. 'Waar de opdracht over het jaar heen reikt, gaan we hun aanbieden om de zzp'er in dienst te nemen.'

Maar volgens veel zzp-organisaties willen zelfstandigen helemaal niet gedetacheerd worden of in dienst treden. Zij dreigen de zorg te verlaten als zij niet doorkunnen als zelfstandige. Zo bleek uit een enquête onder ruim duizend zorgverleners door onlineplatform zzp-erindezorg.nl dat ruim zeven op de tien geen vaste baan willen.

Die dreigementen moeten met een korreltje zout worden genomen, is de teneur bij de nazit.

Aan de basis van de markt werken veel zorgverleners parttime, als aanvulling op het gezinsbudget voor extra's. Maak het hun te moeilijk en ze haken af. 'Maar de vakkrachten met diploma hebben geen keuze', zegt de bemiddelaar. 'Echte vakmensen gaan uiteindelijk in loondienst.'

Dat besef is nog niet bij iedereen ingedaald, ziet Emmerig. Dat komt deels door het fiscaal kompas dat door brancheverenigingen in de sector is opgesteld, maar geen goedkeuring heeft van de Belastingdienst, denkt hij. 'Dat geeft mensen toch hoop.'